

DELAVSKA PRAVICA

Glasi lo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrta leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—, za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročila na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. Stev. čekovnega računa 14.000

S V E T A N O Č

Obhajamo spomin rojstva betlehemskega Deteta. Skoraj na las so sedanje razmere slične razmeram ob njegovem rojstvu. Rimski imperij je obloval ves takrat znani svet. Skoraj vsi narodi tega imperija so prevzeli rimski družabni in gospodarski red. Ta red je bil strogo kapitalističen. Ravno v času Jezusovega rojstva je bil ta kapitalizem na višku. Ta strogi kapitalistični red je razdelil prebivalce imperija v dva razreda: Razred bogatašev in razred proletarcev.

Nekako 2000 magnatov je posedovalo vso zemljo in razpolagalo z dohodki in premoženjem »narodnega« gospodarstva. Proletarci so bili gonilna sila tega kapitalističnega gospodarskega reda. Razred proletarcev so tvorili sužnji in svobodni državljani, ki so pa postali zaradi bede in izžemanja ali popolni sužnji ali pa so bili dejansko sužnji, formalno svobodni državljani brez državljanstvih pravic. Bili so brez lastnih domov. V velikih stanovanjskih kasarnah so se stiskali. Kot obrtniki niso bili samostojni. Morali so delati v delavnicah svojih bogatih gospodarjev, ki so jih celo zaznamovali z žigi kot zaznamuje prekupec kupljeno živinčje. Rimski državljani je bil po zakonu svoboden, v resnici suženj. Vse to razmerje je bilo mogoče le zaradi tega, ker je imelo 2000 magnatov v rokah tudi državno in zakonodajno oblast. Zato je rimska zakonodaja nujno morala potrditi vse te razmere. Rimski zakoni so proglasili zasebno lastnino za sveto in nedotakljivo. Lastnina je bila absolutno svobodna in brez vsakih obveznosti in pram komurkoli. V rimski zakonodaji je bila sebičnost za varovana z družabno in državno avtoriteto. Tako razmerje je bogataše nujno zdemoraliziralo in pokvarilo, trpeče pa zrevolucioniralo. Slava tisočletnega imperija je postala trhlja in vihar nastopajočih mladih in nepokvarjenih narodov jo je sesul v prah. Prišel je nov gospodarski in družabni red, katerega je oblikovalo krščanstvo.

Danes? Nekako čudno in trdo udari na uho beseda, da so sedanje razmere slične razmeram v času rojstva Jezusovega. Saj moremo danes govoriti o tisočletni krščanski kulturi. Saj so sklepali svetovni mir krščanski državni. Krščanski politiki imajo vajeti in usodo držav v svojih rokah. Krščanski bankirji upravljajo denar in vodijo finančno politiko posameznih držav in mednarodnega sveta. Krščanski gospodarstveniki so lastniki strojev, rudokopov, premogokopov, veleposestev. Krščanski učitelji uče v šolah in na univerzah.

To je eno dejstvo. Drugo dejstvo je, da je gospodarski temelj dober in zdrav. Bog je oblagodarnil zemljo in človeštvo s polnim blagoslovom. Vsega je dovolj,

da, v izobilju. Po vsem tem bi mogli božični zvonovi doneti med družbo, polno sreče in blagostanja. Božične pesmi bi mogle ogrevati vsako družino, vsakega človeka.

Toda!

Poezijo letošnjih svetonočnih skrivnosti bo motilo toliko, toliko neubranih glasov! Božična blagovest bo našla v svetu zmešnjavo, nemir, zablode. Okoli 30 milijonov ljudi v krščanskih državah je obsojenih na brezdelje. Sebi in družini ne pridobivajo kruha z delom. Navezani so na miloščino in stradanje. Milijonov in milijonov bratov in sester je brez doma, brez stanovanj, brez premoženja. Koliko življenj je uničenih že v materinih telesih zaradi bede! Koliko mladih sil ugasne predčasno zaradi strahov. Statistike velemest o samomirih, o nazadovanju rojstev, o nemirih — vse je soglasna obtožba praktičnega krščanstva. Krščanski svet nima sredstev, da bi rešil stanovanjski problem, ima pa dovolj sredstev za brezumno oboroževanje, ima dovolj sredstev, da si pridobi oblast nad delovnimi množicami, da jih zaslužuje s pomočjo zakonov in javne sile.

Paganski narodi imajo prav, če trdijo, da so krščanski narodi brutalnejši, krutejši kakor pagani sami. Zato ni čudno, da se moramo mi kristjani zgledovati na Mahatma Gandhija, občudovati njegov idealizem, njegovo neustrašenost, njegovo požrtvovalnost. Ali je tak kdo med nami kristjani? Zalostno znamenje je, da imamo kristjani proti brezvernim boljševikom le natolcevanja, mesto da bi jih pobijali z dejanji.

Če je tako, ni čudno, da propadajo vse moralne vrednote. Krščanska Evropa je znala zaščititi »sveto« lastnino in jo oprostiti skoraj vsakih obveznosti. Kršč. Evropa je znala utrditi kapitalizem, ni pa znala zabraniti propad zakona; ni mogla vzeti v varstvo milijonov delovnih čet in jim dati dela. Krščanske države so znale zaščititi veleposestva, niso pa znale dati potrebnim zemlje. Znale so zaščititi dividende, nagrade, niso pa znale izposlovati, da bi prišel delavec in delovni človek do poštenega plačila.

Taka je slika kapitalizma. Zato je kapitalistični svetovni red popolnoma nasproten nauku Odrešenika. Kapitalistični svetovni red je nespravljlivo zanikanje vseh osnovnih načel, ki jih imajo, odnosno bi jih morali imeti vsi krščeni narodi.

Kaj torej s sveto nočjo? Ali nima več svojega pomena? Ali je laž, da se je učlovečila Beseda, da bi rešila človeštvo?

Bog vlada svet po neravnih in nra-

nih zakonih. Da bi človeštvo moglo živeti v skladu s temi zakoni, je dal tudi navodila, ki naj bi bila kot kazipol na raznih križiščih, da bi moglo najti vedno pravo pot. Ze prvina človekoma kot početnikoma velike človeške družine je določil, na kakšen način in s kakimi sredstvi bosta morala ustvarjati razne dobrine. »V potu svojega obraza si bosta služila svoj kruh.« Pozneje je podal v desetih božjih zapovedih ustavo, ki bo veljala za vse čase do konca sveta. Bog je učil dalje po svojih izrednih poslan- cih, prerokih in drugih.

Ko bi človek ne imel svobodne volje, bi se tudi vedno in v vseh časih držal teh kazipolov. Ker pa je ustvarjen po božji podobi, ima prosto voljo, najbi- stvenejši znak božje podobe. Radi tega je v človeku vstajal in še vstaja: »Ne bom služil!« Ravno zaradi tega vse te zablode, spor med Bogom in človekom že od prvih staršev sem.

Bila je potrebna sprava med Bogom in človekom. Ze v stari zavezi dani ka- zipoti so se morali zopet uveljaviti in spo- polniti še z novimi. Ravno zaradi tega je nastala sveta noč to- likim nepojmljiva.

Sveta noč je praznik najglobljih skrivnosti. Čarom teh skrivnosti ne more nikdo uiti, pa naj ima še tako trdo srce. Podzavestno čuti, da se je zgodilo v tej noči nekaj velikega, odrešilnega. To odrešenje ni prišlo z velikim pompom, po mogočni osebi, po milijonarju v raz- košni palači, prišlo je po otroku v bor- nem hlevčku. Pa še to čuti: To Dete je bilo rojeno iz ljubezni do človeštva in pa da bi prineslo na svet mir: »Mir bodi vsem ljudem, ki so bla- ge volje.«

Da, blage volje! Te pa ni brez lju- bezni in nedolžnosti, ki obstoji v polni meri pri vsakem otroku, v najpopolnejši pa pri Detetu, ki je bilo rojeno na betle- hemske poljanah v jaslih. To je vsebina svetonočne blagovesti. Ta blagovest ima svojo veljavo še danes in še bolj danes, kakor kdaj prej. Človeštvo vpije z istim hrepenenjem po rešitvi kakor pred 1932. leti. V času, ko slavi znanost zmago za zmago; ko je nastopilo že toliko vodite- ljev; ko je že toliko državnikov obljubi- lo mir in kruh, je človeštvo spoznalo, da ne more pričakovati od tod rešitve. Ve, da je bila v sveti noči pred 1932. letom oznanjena nova blagovest, pa je noče poznati; deloma, ker je ne pozna do bistra, deloma, ker ji ne zaupa. Saj je danes ta blagovest tako zabarikadi- rana po raznih predpisih in paragrafih, tako skazena po nas samih, ki trdimo, da verujemo v Dete, ki je prineslo to blagovest!

Pa vendar ni druge poti, ni druge rešitve, kakor te, ki jo obsega nauk tega Deteta.

»Ne bodite v skrbeh za svoje življe- nje, kaj boste jedli, tudi ne za svoje telo, kaj boste oblekli... Išcite najprej božjega kraljestva in njegove pravice in vse to se vam bo narglo.«

Božično blagovest je betlehemsko Dete v moški dobi s tem natančnejše in določnejše orisalo. Ako hočemo, da ne bomo postali sužnji materije, ego- izma in pohlepa; ako hočemo, da bo človek gospodar nad vso naravo in da bodo vse dobrine služile le njegovi sreči, mora v nas dobiti Božje vso oblast. Danes se smatra človeštvo za absolutnega gospodarja. Evangelij uči, da smo le najemniki, upravitelji in da je nespametno pridobivati si bogastvo. Bogastvo ni nič trajnega. Minljivo je in večinoma nasprotno božjemu kraljestvu.

Toda, kje je božje kraljestvo, to- zariši? V nas, v naših dušah je in mora biti. Božje kraljestvo ne prihaja tako, da bi mogli reči: Tu kaj ali tam je.

Božič, ljubezen božjega kraljestva mora postati naša popolna last. Se- le tedaj bo krščanstvo postalo zopet mogočen faktor v človeštvu. Kristjani bodo zopet taki, kakor so bili nekdaj. Saj pravi sv. pismo, da so bili ena duša, da so sma- trali premoženje za skupno last Cerkev. Zato tudi ni bilo med njimi revežev in bednih v današnjem pomenu besede. Kristus je bil njihov resnični voditelj. Njegov nauk je rasel v srcih in iz src. Njegova postava ni bila izkazana. Zato je vsak, kdor je slišal o njej, videl in spoznal v njeni resnični živosti. Postava je bila življenje.

Tudi pri nas mora postati postava življenje. Življenje zaradi drugih, pa tudi zaradi nas samih. Ako gledamo vsa dogajanja v družbi in gospodarstvu, je marsikaj nerazumljivega. Zato smo zbe- gani, čisto malodušni. Težko prenašamo pezo življenja. Ako bi vladala v naših dušah postava, bi mogli tudi to razume- ti. Le pogledimo, kako je v naravi. Nam se zdi, da počiva v zimi vsa narava, da spi in da zopet oživi spomladi. Toda ni tako. Narava živi prav za prav že zdaj svoje pomladno življenje. Ne vrh zem- lje, ampak pod zemljo. Takrat ko mi po zledeneli zemlji trdo stopamo in ko se večini niti ne sanja o kakem življenju izven nas, pričinja globoko pod zemeljsko skorjo delovanje in ustvarjanje, so- kovi v drevesih se pretakajo. Vsega tega ne vidimo. Vidimo le silen predor v marcu in maju, ko mora vsak videti sijaj narave. Ne pomislimo pa, da ne bi bilo vsega tega sijaja in življenja, ko se ne bi že prej izvršilo v temni in skri- nostni noči drugo življenje, iz katerega izhaja ves ta sijaj pomladne narave.

Ako prenesemo naravno v nadnarav- no, bomo tudi iz tega vidika drugače razumeli sveto noč, pa tudi naše življe- nje. Odrešenik je prišel na svet v zimski noči in v noči, katera je bila za člove- štvo najbolj temna. V tej temni noči je zasijala luč, ki sveti vsemu človeštvu. In vendar, kako neznamen je bil Odr- šenik! Niti dostojnega prenočišča ni do- bila njegova mati. Takratni svet ga je zaničeval, čeprav je hrepenel po njem. V tajnih, skritih nočeh se rodijo sile. Človeštvu niso prinesli sreče niti slavni vojskovodje niti učenjaki niti finančniki, pač pa neznamen otrok iz Betlehema. Ta je bil ustvaritelj in izoblikovalec novih svetov, novih vekov, novega družabnega in gospodarskega reda. V temnih, bla- ženih nočeh, v skrivnem tkanju se rode značaji, ki ustvarjajo in zidajo.

Vsem pokretašem, naročnikom, sotrudnikom in čitateljem želimo bla- goslovljene božične praznike!

Jugoslovanska strokovna zveza
Uprava in uredništvo „Del. Pravice“
Centrala Krekovič družin

Poročila z delavskih bojišč

Jugoslovanska strokovna zveza

Kovinarji

Jesenice. Razsodišče je pod predstvom sreskega načelnika v Radovljici g. dr. Vidmarja v sporu med delavstvom in KID razsodilo, da je bila odpoved pogodbe opravičena.

Jesenice. Vsemu članstvu javljamo, da se na podlagi sklepa seje odbora vrši občni zbor skupine dne 8. januarja 1933. Dnevni red priobčimo prihodnjič. Pripravile predloge! Nadalje prosimo tiste, ki svojih obveznosti niso izpolnili, da to store tekom meseca. To velja tudi tistim, ki niso še plačali brošur o kolektivni pogodbi. Zadnje dni v mesecu bo blagajnik zaključil knjige in prosil, da mu ne otežkočate dela z zastanki.

KLEPARJI

Ljubljana. V nedeljo dopoldne 18. t. m. se je v prostorih JSZ vršil II. redni letni občni zbor skupine. Vodil ga je tov. predsednik Kropin J. V svojem poročilu je navajal vse delo skupine, ki ni bilo malo, saj se je po poročilu tajnika Luknarja vršilo 13 odborovih sej in 7 članskih sestankov. Poročilo blag. Kramarja ni bilo za skupino zadovoljivo, kajti precej članov zelo neredno plačuje svoje prispevke, kar se posebno pozna pri fondu. Zato je blagajnik poudarjal v svojem poročilu, da naj se članstvo bolj zaveda svojih dolžnosti. Po poročilih se je izvolil nov odbor. Izvoljeni so sledeči tovariši: Frkov Avgust, Batič Viktor, Lukner Franc, Orel Stane, Turk Karel in Pauer Ivan v nadzorstvo. Kot namestniki pa Šušteršič Franc in Kramar J. Nato je v daljšem govoru obrazložil stanje organizacije tajnik Rozman in začel smernice, ki naj jih odbor skuša v bodočem letu izvesti. Članstvo je poklicano, da pri tem težkem delu nudi odbor vso oporo.

Občni zbor je sprejel od odbora predloženi pravilnik za obvezno štednjo. — Ob 12 je tov. predsednik zaključil občni zbor z željo, da naj vsak posameznik pomaga pri delu, ker le tako bo mogoče organizacijo izvesti do konca. Tajnik.

Vse tovariše vabimo, da se udeležijo z družinami našega Silvestrovega večera, ki ga priredimo kot delavci v prostorih gostilne Mrak na Rimski c. v Ljubljani. Vstopnina bo minimalna. Prebitek se bo porabil za brezplesne tovariše. Pridite vsil Odbor.

Papirničarji

Goričane-Medvode. Preteklo nedeljo 18. t. m. se je vršil v društvenem domu v Preski sestanek naših papirničarjev. Predsednik naše strokovne skupine tov. J. Pieterne je poročal o prizadevanju organizacije v svrhu omiljenja krize. Delale so se razne prošnje na Borzo dela, od katere je delavstvo tekom leta s posredovanjem organizacije dobivalo večkrat podporo. Tudi Delavska zbornica je meseca maja nakazala 2500 Din, ki smo jih potom županstva razdelili med naše delavstvo. Poleg tega so razni drugi faktorji prispevali za brezposelne papirničarje. Le eden se še ni do danes odzval, ki bi bil najbolj dolžan, da to stori, in to je vodstvo Združenih papirnic. Naravnost nerazumljivo je, da ravno družba nima prav nobenega socialnega čuta do svojega delavstva, ki je že nad leto dni vrženo na cesto brez svoje krivde.

Delavski položaj postaja vedno obupnejši, kriza in brezposelnost se še vedno večata, a izčrpani so vsi viri za kako pomoč. Našim papirničarjem preostaja le še medsebojna pomoč potom združništva in potom ustanovitve lastnega fonda za pomoč brezposelnih.

Mnogo smo že zamudili, ko nismo v preteklem času mislili na slabe čase, ki so nas tako kruto zadeli čisto nepripravljene. Ravno iz tega pa vzemimo nauk, da vsaj sedaj še storimo, kar je v naši moči.

Človek v skrajni sili misli na vse možnosti. Mi smo zadnje čase žal premalo upoštevali našo združno ustanovo, naš delavski konzum, čigar prodajalno imamo pri nas, a se je premalo poslužujemo. Sedaj smo zaprosili za kako brezposelno podporo. A g. ravnatelj je bil pripravljen dati podporo

daje svoje življenje, svojo kri in svoje telesne sile, da rodi novo življenje, ali junaštvo surove sile, ki ubija in mori? Če hoče proletarijat zidati in graditi, mora uporabljati hrabrost, ki izvira iz ljubezni. Le na ta način bo dal novo življenje.

Človeštvo potrebuje to novo življenje. Po njem hrepeni. Zato toliko poskusov, zato tudi toliko neuspehov. Neuspehi in razočaranja so in bodo, dokler ne bo postala gonilna sila delovanje in udejstvovanje vsega proletarijata, vsega delovnega ljudstva, vseh tistih, ki trpe in so izžemani, ljubezen in sicer ljubezen iz svetonočne skrivnosti.

Čitaj „BESEDO“!

Upton Sinclair:

DOLARJI

roman

(Naslov v izvirniku: Mountain City)

Prihodnje jutro je list poročal, da je upanje, da bo odlični in v najširših krogih priljubljeni meščan mr. Warren napad prestal, ne more pa premikati spodnjih udov in zdravniki dvomijo, da bi utegnil to moč še kdaj dobiti. Navedena so bila imena zdravnikov — in to je bilo za te gospodje specialiste vedno več ko pa zlata kolajna iz inozemstva. Po poročilih listov je okrog bolniške postelje mra. Warrenerja več članov Warrenerjeve družine in natančno so razlagali vso veličino družine, njeno bogastvo, njene odnose, njene zasluge za javnost — kakor da niso odmrle le Warrenerjeve noge temveč ves Warrener.

Ubogi Jed Rusher! Ikarus, ki je letel previsoko, da so se mu peroti stopile v soncu in je strmoglavil na zemljo. To je bila več dni podoba za njegovo čustveno stanje. Vse to delo zastoj! Osnovno vprašanje, kako bi prodril v družbo, je bilo treba načeti z nova. Jed se je srdil sam nad sabo, da je bil tako neumno predrzen, da je zavrnil ponujeno posojilo. Morda bi bil dobil sto dolarjev skupaj. S tem bi bil lahko plačal pension za vse poletje in bi mu bilo možno seznaniti se z množico drugih milijonarjev! Namesto tega je bedno nasel, moral se bo vrniti k težkemu delu in celo beračiti za kako službo.

Požrl je svojo jezo, kolikor jo je mogel, ter obiskal Saybucka. Ta ga je opozoril, kako je Previdnost s strogo roko potipala hudobneža, ki je zasmehoval svete reči. Jed seveda ni niti z besedico omenil, da je bil še enkrat pri Warrenerju, marveč je kanclerju pravil o svoji stiski. Dobil je priporočilo za neko damo izmed vseučiliških pokroviteljic. Bila je to nežna, stara gospa, ki je Jeda najela za petintrideset centov na uro in mu naročila pometati neko podstrešnico, ki se je menda ni dotaknil ni bil, odkar so zgradili hišo. Jed je zvrtnil cel oblak prahu s tal in si napolnil pljuča z nesnago. Ko je prišel spet na dan, je bil tak, kakor da je prestal katerega od tistih peščenih viharjev, ki so bili strah in groza gornje pokrajine.

le onim članom, ki tudi v konzumu kupujejo, ne pa onim, ki svoje denarje nosijo drugam. Dalje pa je potrebno, da si ustanovimo svoj fond za brezposelne.

Zastopnik JSZ tov. Lombardo je poročal o vzrokih krize in brezposelnosti, zlasti v naših papirnicah. Večkrat se kriza namenoma izvaja, ker ima družba na tem svoj gotov interes. Dolžnost odločujočih faktorjev je, da krizo omilijo. Dolžnost tistih, ki imajo še vedno mastne plače, je, da tem primerno prispevajo za brezposelne; dolžnost tistih je, ki so delavstvo skoro na polovico reducirali, da bilance njihovih podjetij izkazujejo še večji dobiček kot v prejšnjih letih, da krizo omilijo ter delavstvu pomagajo. Seveda pa je potrebno, da se delavstvo samo ravno sedaj v teh hudih časih tesneje oklene svoje organizacije. Nato je predčital osnutek fonda za brezposelne, po katerem naj bi delavstvo, ki je zaposleno, prispevalo mesečno 3 Din v ta fond. Predlog si je navzečo delavstvo osvojilo in se isti z novim letom prične izvajati. Tako je prav. Pričetek je storjen, sedaj pa vztrajno na delo!

Stavbinsko delavstvo

Skupina pleskarjev, sobo- in črkoslikarjev. V sredo, dne 28. decembra 1932, se bo ob 5 popoldne vršil izredni sestanek naše skupine. Udeležba radi izredno važnega dnevnega reda za vse člane obvezna. Odbor

Kemični delavci

Moste. Delavstvu kemične tovarne, ki je organizirano v JSZ, sporočamo, da se vrši članski sestanek 28. decembra ob 4 popoldne pri g. Oražmu v Mostah. Na sestanku bomo razpravljali o aktualnih vprašanjih z ozirom na ustavitev tovarne. Zato naj se sestanka točno in zanesljivo udeležijo vsi člani. Vabimo tudi neorganizirane, ki želijo pristopiti v naše vrste.

Nameščenci

Članstvu sporočamo, da bo letošnji redni občni zbor Strokovne zveze privatnih in trgovskih nameščencev Jugoslavije v Ljubljani dne 13. januarja 1933 ob 6 zvečer v prostorih Jugoslovanske strokovne zveze, Delavska zbornica.

Sporod: 1. Odvritev in ugotovitev sklepčnosti. — 2. Odborev zapisnika zadnjega občnega zbora. — 3. Poročila. — 4. Predlogi in sklepi. — 5. Slučajnosti.

Člane opozarjamo, da se občnega zbora redno in sigurno udeležijo.

Odbor SZPTNJ.

Rudarji

Trbovlje. Revez, ki jo nima primere, je rudarski staroupokojenec. Dohodki, ki jih ima mesečno znašajo največ 160 Din. Največ teh siromakov z družinami stanuje v kletih brez vsake kuhinje. Taka stanovanja pa mora ta revež plačati mesečno najmanj 100 Din in mu ostane za življenje in obleko reci in beri 60 Din za mesec. So družine, kjer že po več mesecev ni mati spekla kruha, imajo ga le, če ga sprosijo. Pa kdo naj mu ga da, ker ga vsakemu manjka. Vsekakor bi bili ti siromaki potrebni javne podpore, saj celo umirajo ti ljudje radi nezadostne hrane, njih otroci pa so po večini tuberkulozni.

Boljšje je, da premož zgori nego da ga siromak pobere, taka je socialnost TPD. V zato določenih kipah za odpadke premoga se zvrča med te tudi slab premog. Ali misliš, da sme brezposelni ta premož porabiti in ga morda nesti komu za hrano? Kaj šel Naznani se ga in je kaznovan kot tat. Boljšje je, da premož tam zgori, nego da dobi brezposelni kos kruha. Vsa javnost pa dela na tem, kako pomagati lačnim brezposelnim.

Posl. Pavlič je interpeliral ministrstvo rud in šum radi hrastniške katastrofe. Goto vo ni pozabil pripomniti, da naj pregleda ministerijalna komisija vse varnostne naprave pri TPD.

Trbovlje. Manjka jim, pa iščejo. Že ves mesec poprašujejo staroupokojenec, če dobe ob novem letu povisane doklade iz pokrajinskega pokojninskega sklada za rudarje. Ti reveži že komaj čakajo in ne vedo, če dobe kako podporo. Bilo bi na mestu, da se omenjeni sklad le odloči za enkratno podporo, posebno letos ob hudi stiski, ki jo preživljajo ti reveži. Kajti jasno je, da z 90 ali 150 Din na mesec človek ne more živeti in še stanovanje plačevati. Nujno je navežati na miloščino občine, katera sama nič nima.

Viničarji

Gor. Radgona. Dne 11. decembra se je vršil sestanek članov naše skupine. Udeležba je bila dobra kljub slabemu vremenu. Kot govornika sta nastopila tov. Kosič Janez in Mir Andrej.

Seja strokovnega odbora SZV. v Mariboru 8. decembra je bila polnoštevilna. Posebna poročila sta podala tov. Rozman Peter in tov. prof. Prijatelj. Seja strokovnega odbora dne 8. decembra v Ljubljani je bila prav tako z zadovoljstvom izvršena. Take seje, na katerih pridejo skupaj najbolj vodilni člani skupin, so zelo važne, ker se samo na ta način morejo v vseh podrobnostih pretresati važna vprašanja.

Sv. Miklavž pri Ormožu. Neka vinogradnica iz Nemške Avstrije ima tukaj velik vinograd in več viničarjev. Nad 20.000 Din je izkupila letos samo za sadje. Vina pri dela vsako leto veliko količino. Pravice viničarjev pa se leto za leto bolj krčijo in plača postaja manjša. Tudi sedaj jeseni, ko so viničarji že delo opravili, se jim je kar enostavno 1 Din hotel odtegniti pri vsaki dnevni, tako da bi ta znašala samo 6 Din. Dva neorganizirana viničarja sta se s tem zadovoljila, le organizirani se je uprl. Tako je prav. Za svoje pravice se moramo boriti. Dosegel je uspeh, zaslužek je ostal kot prej, torej neodtegnjen tudi za ostale viničarje.

Haloze.

Radi predčasne odpovedi in neplačanih težakov viničarju tov. Kokot Stefanu, članu zavrčke skupine, se je vršila viničarska komisija 11. t. m. v Turskem vrhu. Viničarja je zastopal tov. P. Rozman. Dosežen je bil sporazum, da plača vinogradnik viničarju ves dolgujoči znesek in še stroške odselitve do 1. jan. 1933.

Pri županstvu Vareja, št. Vid pri

Prišel je domov, obesil obleko na dvorišče, jo iztepel z metliščem, se kopal in oprhal v edinem kopalnem vedru, ki je moralo tešiti potrebe dvanajstotrici gostov v pensionu, in je potem mrk in mračen prišel k jedi. Niti malo ni bil dostopen za sočutje, s katerim je Carrie Meecham skušala vlivati balzama v njegove rane. Ni ji bilo treba prav nič slepiti se, da bi se ji ta načrt utegnil posrečiti. Bil je sicer strt, a ne tako pri tleh, da bi se bil prodal za troje predmestnih parcel.

Kosilo je bilo vprav na višku, ko je pozvonilo. Tekal. Jed je slišal svoje ime in je planil pokoncu. Pismo, velik ovoj iz elegantnega debelega papirja; Jedu je začelo srce udrihati. Pogledi vseh gostov so viseli na njem. Odprl je pismo in bral.

»Ljubi mr. Rusher! Mr. Claudius G. Warrener vas prosi, da bi bili tako prijazni in bi ga nocoj obiskali na stanovanju. Z odličnim spoštovanjem Mary E. Newcomb. (Tajnica mra. Warrenerja).«

V.

Butlerjeva obleka je bila še bolj črna in njegove poteze še resnejše, ko je sprejel Jeda pri vratih. »Žalostno naključje, sir, strašno naključje,« si je dovolil izpregovoriti; očitno Butlerjem ni bilo prepovedano, da bi se smeli v žalostnih primerih kazati s človeške strani. Topot je peljal Jeda v višje nadstropje. Obiskovalec je s spoštljivim začudenjem odkril, da imajo v tej hiši dvigalo, veliko dvigalo z mogočnim bronastim omrežjem; človek je vstopil, pritisknil na gumb in dvigalo je človeka čarobno peljalo, kamor je hotel. Jed je korakal čez mehke preproge po belozlatem hodniku in je prišel v veliko sobo z okni na obeh straneh ter z veliko, belo posteljo. V postelji je ležal oprt na debele blazine njegov prijatelj, milijonar in agrarni reformer.

Žalosten pogled: Jed se je moral zelo zbrati, da ni izdal svojega. Vsa rožnata barva je bila izginila staremu gospodu iz obraza. Bil je siv, globoke gube so ga orale, lica so mu v naborih padala čez ličnice, tolsta blazina pod brado se je mlahavo pobešala. Roke so mrtvo ležale na blede sinji odeji, zdelo se je, da so prešibke, da bi se gibale. »Halo, Rusher!« je dejal moten glas.

Tudi proletarijat je polisnjen v noč, v temo, v tako stanje, ki je suženjsko in brezpomembno. Zdi se, da ni zanj rešitve. Toda to je le videz. Kajti proletarijat deluje za življenje. Le v delu korenini vrednost. Proletarijat je gibal življenja. Ako obstoje roke proletarcev, obstane vse življenje. Proletarijat živi v noči. Toda ne v noči, ki bi bila temna in brezplodna. V noči, ko se v najintimnejših globinah poraja novo življenje. Noč proletarcev ni podobna noči mogočnjakov. Njihova noč je v resnici noč zablod, noč, v kateri ne veš, v katero smer naj kreneš, kje naj zastaviš svoj korak. V taki noči spoznajo mogočnjaki, da so brez moči. Zato doživljamo, kako se vsepovsod sklicujejo na ljudstvo, na narode, kakor da bi jim hoteli služiti. Dobro se zavedajo, da bi jim le iskrena služba v dobrobit ljudstva mogla dati življenjsko možnost. Toda korak od spoznanja do udejstvovanja je težak in marsikdo obstane sredi pota ali pa strmoglavil v prepad.

Ali razumete svetonočno pesem?

Ne. Ko bi jo, ne bi bil proletarijat tako nezaveden. Ne zaveda se niti svoje silne moči. Niti tega se ne zaveda, da bi bil ravno tako neploden, brez moči, kakor so sedanji mogotci, ako bi ne bilo spete noči. Ravno sveta noč nam daje nauk, da niso sedanje razmere v skladu s svetonočno blagovestjo. Sveta noč nam pa daje jamstvo, da se rešitev bliža. Kar se rodi v tihi sveti noči, se pokaže v sijaju pomladanske revolucije, ki prične novo življenje. Ob tem nastajajočem novem življenju odpade stari kvas. Novi pa plodi dalje in dalje. Kakor pojó vihar gre skozi rodove in zemlje. Proletarijat mora v svoji sili in moči rasti in zopet rasti. Rast daje zopet novo življenje. To novo življenje bo imelo le tedaj smisel, če bo raslo iz svetonočnih studencov.

Najgloblji svetonočni studenec je ljubezen. Ljubezen ni lahka. Je junaška, zato težka. Svet meni, da je ljubezen slabost. To pa zaradi tega, ker je ne more več doumeti, zato jo pači. Ljubezen zahteva žrtve. Ko bi nosilci sedanjega gospodarskega in družabnega reda sprejeli ljubezen, bi se morali skoraj vsemu temu, kar imajo sedaj, odpovedati. Seveda, tako ljubezen morajo zametavati. Zato govore, da je ljubezen za šibke značaje.

V resnici je ljubezen najjačja sila, ki si jo moremo misliti. Zato resnična ljubezen vedno zida, ustvarja. Ljubezen odločuje, če je kako dejanje junaško. Kaj je večje? Ali materina ljubezen, ki

Ptuju se je vršila taka komisija na predlog viničarja tov. Kranjca zoper Kazimir Terezijo dne 16. t. m. Toženka mora plačati 1790 Din.

Od skupine Sv. Trojica v Halozah sta vložila dva predloga za viničarsko komisijo tov. Papež Martin in tov. Lozinšek. Oba so hoteli prikritizirati za njune krvavo pridobljene pravice. Podjetnika pa nista računala s tem, da sta organizirana. Zato pa se ne dasta.

Tajništvo v Mariboru.

Pekre, Deložacija tov. Čurič Antona se prav nič ni izvršila po krivdi ali nemoči strokovne organizacije, kakor to hočejo sedaj nekateri dokazovati. Tov. Čurič, ki je celo osem dni prej že dobil povabilo od županstva na komisijo, ni o tem prav nič obvestil vodstvo strokovne organizacije niti sam si ni poiskal drugje kakšnega zastopnika. Tako je šel na komisijo čisto sam in takrat ni bil niti naš član, ker ni plačal še do tedaj niti ene pare članarine. Potem, ko je zgubil, tedaj je zadevo izročil na pravo mesto, medtem pa je že zamudil zakoniti rok za priziv o izvršnem postopanju. Tukaj tedaj ni organizacija prav ničesar zagrešila, marveč nepoučenost prizadetega viničarja samega. Sicer pa sedaj s tem, da je iz hiše, ni zadeva končana, marveč je vložena tožba za njegov odškodninski zahtevek 3000 dinarjev. Obravnava pri sodišču bo dne 3. jan. 1953.

Pekre, Viničarja, ki sta pomagala deložirati tov. Čuriča, sta za to delo zaslužila vsak samo reci in beri pet dinarjev!!!

Zoper predčasno službeno odpoved tov. Kranjca Jožetu, viničarju pri g. Tscheligi v Polanci pri Limbušu, se je vršila viničarska komisija 12. t. m. Viničarja je zastopal predsednik skupine v Limbušu tov. Šauperl Viktor, vinogradnika pa njegov oskrbnik g. Majer. Priznalo se je, da odpoved ni bila pravilna in ne v skladu z viničarskim redom, zato je zmagal viničar, ki ostane naprej na svojem mestu. Sedaj zahteva še odškodnine 600 Din, ker se mu je zaven predčasno odpovedi tudi za cel mesec novembra odvzelo vsako delo, s tem zaslužek in pogojne krave, od katerih bi imel mleko.

Limbuš. 16. t. m. bi se imela vršiti viničarska komisija pri županstvu Vrhov dol. Pa se je iz posebnih ozirov vršila v gostilniških prostorih g. Robiča v Limbušu. Tov. Ker Vinko je sicer imel pravočasno službo odpovedano, ni se pa hotel ob zakonitem času izseliti, deloma ker ni dobil primerne službe, največ pa iz razloga, da mu gospodar ni vsega izplačal, kar mu gre po pogodbi in po viničarskem redu. Na komisijo sta prišla tudi predsednik skupine SZV v Limbušu tov. Rober in blaginjak tov. Šauperl. Najprej je župan zahteval, da bi se ta dva morala umakniti ob razpravi. Viničarjev zastopnik tov. P. Rozman je temu ugovarjal, ker viničarske komisije niso tajne razprave. Tako sta ostala tovariša pri razpravi. Na drugi strani pa so imeli odstop razni šafarji, kateri potemtakem ravnajo tako kot viničarji, ne bi smeli imeti dostopa. Razprava je bila živahna pa tudi dovolj zanimiva. Končno je bilo priznanih viničarju 400 Din in da se bo izselil šele 10. januarja 1953.

Vprašanje, Sin viničarke Zvirn Uršule se je upijal, zato je šel spat. Ker pa je to bilo podnevi, ga je tamošnji šafar g. Strakl v spanju zagrabil, privlekel ga v prešo in ga vprico drugih delavcev še oklofotal. Ali sme to storiti, čeprav kot šafar viničarke? — Odgovor: Pijanosti predvsem mladine ne moremo nikoli zagovarjati, marveč najhujše obsoditi. Smo brez moči, da bi tukaj postavili mogočen jez, da bi se vsaj pri mladini to strašno pijančevanje omejilo, če ne preprečilo. Nikakor pa nima v takih slučajih kdo pravice, da bi dejansko in s pretepanjem za to koga kaznoval. Lahko bi se ravnalo v takih slučajih tudi zgodilo še kaj hujšega, ker pijani človek še nikdar ni imel dovolj razsodnosti. Zato bodi ta slučaj ne samo v pojasnilo, temveč tudi v svarilo. Razmere v vašem Limbušu pa so predvsem nekam čudne in posebne.

Trobentač

Crtica iz svetovne vojne.

Bilo je na predbožični dan leta 1916. Tam od vzhoda po ogrski ravni sopiha težka lokomotiva z dolgim transportom avstrijskih vojakov, katere je armadno poveljstvo premestilo iz ruskega na italijansko bojišče. Med temi vojaki se vozi trobentač Marko. Dom mu je tam na Ptujskem polju, katerega pa ni videl že od dneva mobilizacije. Danes, ravno na tretji predbožični dan svetovnega klana, danes torej se mu bodo vsaj za kratek hip uresničile njegove vroče želje, in njegovo največje hrepenenje, to je, da bi videl vsaj enkrat še ljubi dom in predrago svojo družinico. Le petdeset korakov od železnice, po kateri se sedaj vozi, stoji njegova hišica, katero si je kot kmetski delavec s trudom zgradil. Hišica, v kateri sta se naselila z ženo Rozalko, v kateri sta živela skromne, presrečne dni, dokler ju ni ločila vojna. V tej hišici so se jima rodili ljubki otroci, njuno največje veselje, tretji že po njegovem odhodu na vojno. Danes tedaj prihaja k njim — k svojim. — Oh, bridka prevara — le samo mimo njih in neznankom zopet nazaj od njih: Kleč in s povzdignjenimi rokami, kakor se vojak niti ne spodobi, bi prosil: »Ustavite vlak tedaj! Pustite me samo

Elektrotehnični uslužbenci

Žirovnica. V ponedeljek, dne 19. decembra t. l. se je vrnil v službo novi gospod nadzornik. V kolikor nam je znano zadeva radi izjav, ki jih je dajal on napram raznim osebam, ki niso bile v prilogi naši državi, kar je raziskovalo sodišče, se ni zaključena. Znano nam je, da noben uradnik, posebno v državni službi, ki je v preiskavi, ne more vršiti svoje službe, dokler zadeva končno ni pojasnjena in rešena od strani pristojnega sodišča.

Delavska madina

Katerih se tiče. Prostovoljna organizacija smo. Nihče ni prisiljen, da vstopi. Vse pravice in dolžnosti prevzame vsak nase prostovoljno. Ko jih pa enkrat prevzame, jih je dolžan izvrševati. Ni namreč kaka milost, če delaš za organizacijo. Izvršuješ svojo prostovoljno sprejeto dolžnost. Ni kaka posebna tvoja zasluga, ako storiš, kar si obljubil. Dolžan si, ker si obljubil.

Kdor ne čuti s celoto, kdor s celoto ne dela, je kakor kapitalist, ki vidi le svoje koristi, nikdar pa potrebe celote. In tako individualno vzgojno smer odklanjamo. Je kritika potrebna, a kritika mora imeti boljše pot, boljše načelo, boljše smoter. Če tega nima in dokler nima, naj molči in — gre. To v odgovor tistim, ki neopravičeno mečejo kamenje na našo organizacijo z jasnim gospodarskim programom.

Zalog. Družina dobro deluje. Priredili smo dva uspešna družinska večera s peštrnim programom. Miklavžev večer nam je obdaril nad 120 otrok, od teh okoli 50 naših Borcev in Stražark. Naši najmlajši Borci so se dobro odrezali z dramatičnim prizorom ob tej priliki. Širak gre dobro naprej. Na Štefan dan bomo igrali igro »Gamberška kronika«. Krdela imajo redne tedenske sestanke, razen »Oračev«, ki so preveč zaposleni z drugim programom. Družina sama bo imela 1. januarja občni zbor.

Tržič. Naša družina je priredila Shakespearejevega »Hamleta«. Kljub temu, da je vzporeditev takega dela težka in zato ne-navadna na deželi, smo kar dobro odrezali. Ljudje so nas pohvalili.

Tamburaši. Neka družina želi kupiti že rabljene instrumente za tamburaško godbo. Naslov pove Centrala Krekovih družin.

Polhov gradec. V nedeljo 18. t. m. smo priredili kinopredstavo. Aparat nam je posodila centrala. Udeležba je bila res velika. Pa tudi zadovoljni so bili gledalci.

Vajeniški kotiček

Vajenci SPČ.

V sredo 14. t. m. se je vršil v prostorih Jugoslovanske strokovne zveze ustanovni sestanek odseka vajencev pleskarskih, sobotnih in črkoslikarskih poklicev. Sestanek je bil jako dobro obiskan in zanimanje za odsek zelo živahno. Kljub vsem neprilikam, ki so jih uprizarjali gotovi ljudje, se je odsek formiral in danes že dela. Določili so si točen program za svoje delo.

Hočemo navesti glavne točke našega programa:

Vsa leta po vojni se naša obrt pri učencih od strani mojstrov zanemarljivo, tako da ne moremo danes reči, da imamo v resnici dober kader pleskarskih in soboslikarskih pomočnikov. Vzrok je v tem, ker se mojstri za izobrazbo vajencev premalo brigajo.

Mi dobro vemo, da imajo mojstri premalo časa za tako važne stvari. Zato hočemo sami to vrzel izpopolniti, da bo naš naraščaj res izučen pleskarske in soboslikarske obrti toliko, da mu bo omogočeno delo povsod. Zaposlili bomo naše mojstrostrokovnjake, da bodo v prostih urah imeli v naših društvenih prostorih predavanja. Na teh predavanjih bomo seznanili vse udeležence ne samo z besedo, ampak tudi dejansko, kako se je delalo, kako se dela in kako se mora delati. Danes izučite vajenca

trenutek, da pohitim v svojo hišo, da vidim družino, da jih pozdravim in objamem! Takoj sem zopet nazaj! Naj-srečnejši Božič mi bo! Brzovaj bi ženi, da naj počaka ob progi, toda vsaka misel, vsak poskus bi bil zaman. Srca so zledenela, usmiljenja, človeškega usmiljenja ni nikjer več. Vse povsod brutalna sila, mrzla neizprosna povelja in železna disciplina. Prokletstvo vojne!

Tako premišljujoč o svoji usodi stopa trobentač Marko nemirno in vedno pogosteje k odprtini vagona. Srce mu nenavadno utripa, v mislih računa, kdaj približno se mora tam mimo voziti. Motri pokrajino, zdi se mu, da najbrž tudi topot ne bo imel že toliko zaželjene sreče. Pred očmi mu vedno bolj živo stoji slika njegove hiše in njegovih okoli nje. Čimprej bi že rad bil tam. Zato se mu zdi, da se tem počasneje sedaj vrtijo kolesa. Nalašč radi njega! »Ti črno železje, ti ogromna trebušasta pošast tam spredaj, ki se v tebi bijeta z vsemi silami ogenj in voda — pihni, zavrti, potegni, kar moreš, še ob dnevu moramo biti tam,« je vzdihnil. Hrepenenje in ljubezen njegovega družinskega očetovstva, sta ga popolnoma objela. Svidenje po tolikih smrtnih nevarnostih s svojimi in najdražjimi, pogled na dom, je bilo vse in edino, kar je sedaj videl pred seboj. Niti ni opazil, kako se je

slikarja in to v absolutni večini samo grindirati, strugati, lukne mašiti z mavcem — pa je konec učenja za slikarja. Da bi pa mojster podučil vajenca o stari slikarji, o plastiki, o mešanju barv, o tem nobenega sledu. Mogoče je to z njegovega stališča za njega bolj prav, toda o tem ne bomo raziskovali. Naša pota so povsem druga. Mi hočemo napraviti resnične slikarske in

Doma in po svetu

Nove kredite in nove davke je predlagala vlada narodnemu predstavništvu. Krediti za javna dela, pokojnine in nastavitve profesorjev naj bi znašali okoli 147 milijonov. Za prav toliko naj bi se zvišali davki. Finančni odbor je znižal kredite na okoli 70 milijonov. Za kritje tega pa se bodo uvedli novi davki.

12 interpelacij je vložil poslanec prof. Pavlič v parlamentu na razne ministre. Med drugim tudi vprašanje glede strašne rudarske nesreče v Hrastniku in z ozirom na to, da namerava TPD odpustiti 900 rudarjev ter zahteva, da se izda zakon o podporah brezposelnim.

Dr. Vošnjak, narodni poslanec, je izstopil iz poslanskega kluba JRKD in vstopil v Jugoslovanski narodni klub.

8 ljubljanskih občinskih svetnikov, bivših pristašev Slov. ljudske stranke, je odložilo svoja mesta v občinskem svetu.

★

V Španiji so znova izbruhnile velike stavke. Delavstvo ni zadovoljno s sedanjo meščansko-socialpatriotsko republiko. Proletariat hoče imeti oblast v svojih rokah, zato trumoma prehaja v radikalne socialistične vrste. Delavstvo je revolucionarno.

Demonstracije proti fašistični diktaturi so bile zadnje dni v Trstu. Fašisti so priredili protestni shod proti Jugoslaviji. Iznenada pa so klici proti Jugoslaviji potihnilni in vsa ulica je kričala: »Doli z diktaturo! Doli s fašizmom in Mussolinijem!« Policiji se je šele s pomočjo vojaštva posrečilo ugnati množico. Seveda je aretiranih na stotine. Tudi italijanskemu fašizmu grozi strahoten padec od spodaj, iz množice lačnih in raztrganih delavcev in kmetov!

France Žužek:

Poštenjak, popravi!

Nezadovoljstvo zoper vodstvo I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani, osobito zoper njegovega ravnatelja g. Alojzija Kocmurja, je med združnimi člani latentno že več let. Teh ljudi ni malo, na stotine in tisoče jih je. Da se val nezadovoljstva zajezi in zajezi v pozitivno ustvarjajočo strugo, se je iz članov tega taistega konzuma osnoval šele letos v zgodnji jeseni poseben odsek s parolo: V vodstvo delavskega konzuma organizirano delavstvo! Vem: da je pri konsumu danes tako kot je, je krivo dvoje: Vodstvo konzuma, ki se je samo oddaljilo od organiziranega delavstva, drugič pa de-

plerske pomočnike, ne samo navadnih delavcev. Nekateri mojstri v Ljubljani so kljub temu, da v krizi le malo tpe, odtrgali dinar ali še celo več pri urnini pomočnika. To je celo socialno! Saj tako trde nekateri. Vas tovariše vajence pa pozivamo, da se oklenete svoje organizacije, ker le v njej vam je zagotovljena boljša bodočnost.

Francosko vlado s Herriotom na čelu je vrgel parlament s 402 proti 187 glasovom. Vlada je padla pri glasovanju o tem, ali naj Francija plača dolg Ameriki, ali ne. Vlada je bila za pogojno plačilo decembarskega obroka, parlament — pa odločno proti. Novo vlado je po večdnevni naporih sestavil Paul Boncour, dosednji vojni minister. Herriot ni v novi vladi, ki jo dejansko sestavlja njegova stranka, tako da ostane vse pri starem. Izgleda skoraj kot komedija, spretno aranžirana za potomca strica, doma — onkraj »luže«. Tak je utis, ne da bi seveda hoteli s tem zagovarjati amerikansko oduševstvo, ki pač nima primere v zgodovini. V smislu danes vladajočega pravnega reda in nazarja pa je tudi tako tako oduševstvo čisto opravičeno. Zato je sklep francoskega parlamenta kaj močan sunek v to že precej razmajano stavbo, okoli katere danes kar mrgoli brezglavih arhitektov...

Uradniške plače bodo znižali na Češkoslovaškem; in sicer od 3 do 15%. Večje plače za več odstotkov, manjše za manj. V isti izmeri bodo znižali pokojnine.

O vojaški zvezi med Italijo, Madjarsko, Bolgarijo in Albanijo za slučaj vojne z Jugoslavijo poročajo te dni časopisi.

Konferenca male antante se je pričela 18. t. m. v Belgradu. Predmet razgovorov ni znan. Češkoslovaško zastopa dr. Beneš, Romunijo Titulescu, Jugoslavijo pa Jevtič.

V Argentini v Južni Ameriki so proglašili obsedno stanje. Policija je izsledila zarotnike proti sedanjemu režimu. Zarotniki so hoteli ubiti predsednika republike.

lavstvo, ki je vsakomur preveč zaupalo in brez brige dopustilo današnje nezadržno stanje. O tem drugič več, ker je svrha tega članka danes druga.

Zadružen odsek je stopil v funkcijo prvič na skupščini ljubljanskih prodajalen dne 16. sept. 1932, na kateri je z enajstoro v 4 urni debati stvarno zamajal vodstvo konzuma. Nato pa je odsek lansiral v »Delavsko Pravico« nekaj člankov; jaz sem spisal in podpisal dva. Podpišem navadno tedaj, kadar nočem, da bi z mojim mnenjem identifičiral list in pa, kadar prevzemam polno osebno odgovornost za napisano. Skupščine vseh konsumovih pro-

ubozali smo. Kaj bo, če bomo uničeni in če nas pozneje ne najdeš več.« Vse, vse jo Marko razume. Ne reče ji nič, ne more njenim prošnjam ustreči, sam sebi ne more pomagati. Oh strašno gorje! Sila stroja ga jemlje in ga vedno bolj odmika od nje in njegovih. Njegove oči ne razločujejo več ničesar razen še samo žensko postavo, ki stoji kot nepremična soha z znamenjem ob železnici. Dvoje ročic se še dviga tam proti njemu iz njegove naročja. Ivanka je, ki nepoznane mu ateku maha prvi pozdrav, kakor bi hotela reči: »Atek, nisi me še videl. Prej si odšel. Poglej me sedaj, kako sem že velika. Ostani tu in me pobožaj.« Tonček in Mihec se celo poženeta v tek za vlakom, da bi delj časa mogla še gledati svojo ljubljeno ateko. Toda kaj, če pa so njune nogice prešibke. Zato zaostaneta daleč, daleč zadaj.

Čakovec, Središče, Ormož. Vse te postaje je Marko zamaknjen v svoje misli, prezrl; transportni vojaški vlak se tudi nikjer ni tukaj ustavil. Božična noč je že razgrnila med tem svoj tajinstven božanski plašč. Svetlikajoča gladina reke Drave tik ob progi ga je šele vzdramila iz njegovih sanj. Takoj se je zavedel, kje se nahaja. Še postaja; ena, dve in kmalu je ob svoji hiši. Sedaj ni več izgubljal časa. S tresočo roko je napisal kratko pismo, djal ga v dvojni

dajalen so se izvršile z 16. sept. 1932. Naš zadružni odsek na delegacijo, razun par izjem, ni vplival. Občni zbor je torej mogel potekati normalno.

Ta je zboroval dne 15. dec. 1932. Gotovo smo se zanj zanimali. Gre pa za drugo stvar.

»Slovenec« je drugi dan, t. j. dne 16. dec. 1932 prinesel enostransko, nestvarno, tendenčno in zame tudi žaljivo poročilo. »Slovenec« poročevalec pravi, da je po poročilu g. ravnatelja Kocmurja izjavil delegat g. Jože Rutar, »da JSZ nima nikakega stika z napadistih, o katerih je govoril g. ravnatelj, da napadajo naše zadružništvo. Za članek pa, ki ga je napisal v »Pravico« g. Franc Žužek, »Jugoslovanska strokovna zveza« ni odgovorna, ker ni lastnica »Delavske pravice«.

V zadevi sem se informiral pri tov. Rutarju, ki je na »Slovenčev« poročilo sam hud in ta mi je dal to-le pojasnilo: G. Kocmur je v ravnateljskem poročilu vehementno napadel Jugoslovansko strokovno zvezo, misleč menda, da ona vodi boj zoper Konzumno vodstvo. »Del. Pravico« pa je napadel, češ, da je kritizirala Seipla, Brüniga in vse, »kar je katoliško«. Rutar je v svojem odgovoru dejal, da je g. ravnatelj streljal mimo cilja, ker vodi boj zoper konzumno vodstvo zadružni odsek konzumovih članov, katerega član je tudi on. Isto je izjavil, da odgovarja za pisavo »Del. pravice« listov konzorcij, ne pa JSZ. — Te stvari so povsem jasne in v redu. Iz tega sledi, da je tov. Rutar, ki ga do sedaj nisem vjel na laži ne jaz, ne »Slovenčev« poročevalec, ne kdo drugi, dal g. ravnatelju Kocmuru dober, stvaren odgovor kot ga zasluži vsak, kdor strelja mimo cilja ali laja v luno. Po istih informacijah je tov. Gostinčar protestiral zoper poročilo ravnatelja in ga zavrnil k stvari in stvarnosti. I. Jože Rutar i. Jože Gostinčar sta člana Konzumovega nadzorstva.

In sedaj bi »Slovenčev« poročevalec vprašal:

1. Zakaj je poročal v »Slovencu« tako, kakor da je tov. Rutar mene, zadružni odsek in moj članek v imenu JSZ desavuiral?

2. Zakaj ni s tem v zvezi priobčil prave Rutarjeve izjave in tudi izjave tov. Gostinčarja?

3. Ali se zaveda, da mi je kradel s potvorjenim poročanjem čast in dobro ime? Tisti dan sem utegnil čitati »Slovenca« šele popoldne, dopoldne že pa so me objektivni in neprizadeti ljudje spraševali, zakaj me »Slovenec« — napada?

4. Ali se »Slovenčev« poročevalec zaveda, da sem aktiven delavec v kat. organizacijah iz nižje gimnazije dalje vseskozi na disponiranih mestih vse do danes in vse za božji lon in vse iz pokretaštva? Ali se zaveda, da sem ne malo žrtvoval, kolikor sem mogel, za kat. tisk, med katerim »Slovenec« ni bil med zadnjimi?

5. Ali je »Slovenčev« poročevalec katoliški mož? Ali je morda tudi član kat. verske organizacije? Ali je morda tudi družinski oče? Ali morda celo oče tako številne družine kot je moja? Ali se on potem zaveda, da ne gre, da moralno ubija katoliške moše po »Slovencu«, katerega čitajo tisoči, ki ne vedo, zakaj v konkretnem slučaju gre?

6. Ali se »Slovenčev« poročevalec zaveda, da hočemo po katoliški akciji druge pridobivati? Ali naj potem s tendenčnimi poročili ubijamo, moralno ubijamo svoje lastne ljudi samo zato, če se g. »Slovenčev« poročevalec v konkretnem gospodarsko-zadružno-vodstvenem vprašanju z mano ne strinja? Ali je morda »Slovenčev« poročevalec s službeno pogodbo med Konzumom in g. Kocmurjem sam kaj prizadel? Kako more biti potem objektivni?

V svoji »Delavski pravici« bijemo načelen boj, ki je danes nujno potreben. Kot vidimo, bo potreben boj tudi za pošteno in objektivno časopisno poročanje. Ljudje, ki so sami v sebi strupeni, izučeni v kovačnici samih strankarsko-strujarskih bojov, taktiziranj, zavijanj in advokatskih knifov, tej nalogi niso kos. Bodimo zares katoličani! Dosledni povesod! Tudi tam, kjer je brdiko in hudo. »Slovencu« pa: Zavito, enostransko, tendenčno poročilo — Cui bono?

Vzrok hrastniške katastrofe

Množe se kolone časopisov, ki na dolgo in široko opisujejo strašni in žalostni dogodek o tragediji šestih žrtev. Zakaj in na kakšen način in kdo je tisti, ki nosi krivdo, pa na žalost dnevno časopisje ni prineslo. Vsak ve, da nekaj ni v redu. Kaj ni v redu, bo pa izpod strokovnjaškega peresa povedal naš list.

Bencinske lokomotive, katere ima TPD za prevažanje premoga, so gotovo jako prikladne. Te lokomotive pa so radi štedenja družbe v jako slabem stanju in jako nevarne za vžig, kateri se je pripetil v rovu Ojstro. Te vrste lokomotive je potrebno držati v prav varnem redu, vsi pretoki bencina morajo biti dobro ohranjeni in zadostno zaprti, da se gorljiva tekočina ne iztaka

po krajih, kjer ni potrebno. To je ena. Drugo pa je, da mora biti odvod izpuha, skozi katerega gre plamen izžganega bencina, dobro zavarovan. In tretje mora biti zapiralo izpuha v dobrem stanju, da ne izpuhava plamena, kjer ni pravilno. Kar pa je najvažnejše, pa je vžigalna naprava, potom katere sprejema tok iskre za vžiganje. Če vse navedeno ni v pravem in zadostnem redu, je mogoč zunanji vžig lokomotive vsak trenutek.

Zakon zahteva, da se morajo lokomotive pregledati in snažiti vsakih šest dni. Seveda, če lokomotive polno obratujejo. Radi štedenja pa je družba že več let dovolila snaženje na 14 dni, 21 ali po nekod sploh ni bilo snaženja. Lokomotiva je obratovala brez snaženja.

ovitek in nanj naslov. Z nahrbtnika tam na tleh v kotu vagona je snel svojo trombo, se postavil k odprtini in čakal. Trdno si je potegnil kapo na čelo, se nagnil ven in gledal, kdaj pride odločilni trenutek. Gozd! Posamezno drevje, polje, nato vas, vse mu je na mah postalo znano. Njegove oči pa še iščejo vse več. Še malo in prvi obrisi njegovega doma so že pred njim. Naglo je vrgel svoj pogled po slemenu hiše, nato pa ga je takoj uprl v majhna in razsvetljena okna, da bi koga videl. Strašno bol je začutil v prsih, dušiti ga je hotelo, skočil bi iz vlaka, čeprav bi tvegal s tem celo življenje, da ni začutil v roki mrzle medenine svoje trombe. Tam, skozi okno je razločno videl stati luč na mizi in okoli nje so se premikale sence njegovih. Žena in otroci. Zavpil je na ves glas: »Rozalka! Otroci! Bog vas čuvaj!« Zamahnil je z roko proti njim in piš vlakovne brzine je zagrabil beli papir in ga odnesel v temno noč. Naglo je primaknil k ustnicam trombo in že je pela tako nežno in čisto, kakor nikoli v njegovem življenju. Tisto božično po narodni melodiji. Napel je v trombo vse svoje sile. Zdaj njen glas prodre skozi hišne stene tja k njegovim, kateri ga nocoj pogrešajo v svoji sredini, ki se ga vedno vroče

spominjajo, pa najmanj ne slutijo, kako blizu njim je, in ne more k njim. Glas njegove trombe naj prodre tudi do tistih, ki ga ravno nocoj na sveto noč gonijo proč od doma. Saj je njegova melodija nocoj lepša od vseh onih zmago-slavnih vojniš parad ob številni godbi, lepša od eksplozij granat, šrapnelov in min zato, ker poje »Mir ljudem na zemlji« nocoj na božično noč, ko se je rodila sama Ljubezen in bratstvo Božje za ves človeški rod. Zazdelo se mu je, kako silno je močan, kako glas njegove trombe mogočno ori, da se vse trese okrog njega. — Tresel pa se je le sam. Upehala ga je tromba, spotaknil se je v kot in se sesedel na tla na svoj nahrbtnik. Tromba mu je zdrknila zraven na tla, s komolci se je uprl na kolena in z dlanmi si je pokril žalostni obraz. — Lokomotiva je hreščala, piskala in zatreče iskre v temno noč sipala, brzela je in v daljavi za gorami izginjala. Mudi se, kakor da topovska žrela, od žeje po zopetni in sveži človeški krvi, že omahujejo in omedlevajo. Zato naprej in samo naprej! Kaj oče, mati, otroci, družina, kaj solze, kri in glad, kaj bratstvo, mir, svoboda in pravica, kaj Bog in človečanstvo, le naprej! Hura! Čeprav nocoj — na božično noč. P. Rožanec.

Ko je stroj sam od sebe obstal, takrat so ga osnažili in za silo popravili. Morda je le ona lokomotiva, katere je zadušila šest rudarjev, bila pravilno in zadostno zavarovana proti zunanjim vžigom, vse druge pri družbi pa so v nevarnem stanju za slučaje vžigov in katastrof in smo prepričani, da jih družba radi štedenja ne bo dala zadostno popraviti in varno urediti, pa čeprav ji nadzorna oblast to naroči. Pri družbi običajno varnostne naprave ne uredi poprej, dokler niso človeške žrtve in le smrt ali nezgode zgibajo družbo. Kaj mari družbi za delavce, jih pa reducirati ni potrebno, če jih pobije ali zaduši.

Če vprašamo rudarje, kateri imajo izkušnje, nam vsi tako odgovore. In če vprašamo strojnike bencinskih lokomotiv, pa ti povedo, da pozna družba samo takrat predpise, kadar se kaj zgodi. Če pa nerednost in nevarnost stroja naznaniš pazniku ali višjemu, pa dobiš odgovor »saj te to ne briga, to je naša zadeva, delaj dokler gre.«

Ne bomo trdili, da so rudarske katastrofe neizogibne, pač pa so potrebne zadostne naprave, tudi prehodi iz rovov. Dejstvo je, da te velike nesreče ni bil

kriv prirodni pojav. Nesreča je tukaj in nenadomestljiva. Vse podpore javnih činiteljev in družbe ne bodo nadomestile otročjem očetov in vse podpore družbe ne bodo mogle prepričati rudarjev, da je bila nesreča neizogibna.

Če pa morda dvomi kak strokovnjak v verodostojnost naših navedb, mu svetujemo, da naj pregleda vse te vrste lokomotive in druge naprave, pa se bo uveril, da ne pretiravamo, ampak povemo le dejstva, obenem pa opozarjamo na nedostatke, ki utegnejo povzročiti nove nesreče. Vsakomur je življenje drago in ga ne prodaja rad družbi, ki ga nikdar ne upošteva kot človeka in delavca, marveč le kot fizično silo za dobiček. Radi podpor, ki jih pošiljajo nesrečnim hrastniškim družinam, gre gotovo vsa zahvala dobrosrčnosti, pripomniti pa moramo, da ima TPD fond en milijon dinarjev, katerega je obdržala ob svoji petdesetletnici od izplačila delavcem, ki je namenjen za družine ponesrečencev in žrtvam za postavitev nagrobnih spomenikov. Torej prav z za to namenjenim denarjem naj družba sama preskrbi družine umrlih. Saj je ob priliki onega milijona računala na svoje žrtve, ker ga je v te namene votirala.

Strokovna organizacija rudarjev v Holandiji

Holandsko rudarstvo se je šele v zadnjem desetletju prav razvilo in zavzelo po svoji produkciji važno mesto v holandski industriji. Produkcija kamene premoga je n. pr. leta 1913 znašala 1.873.079 ton, v letu 1931. pa že 12 milj. 901.391 ton.

Pri tej povečani produkciji je seveda poraslo tudi število delavstva. Leta 1913. je bilo zaposlenih 9715 rudarjev. To število se je povečalo do konca l. 1931 na 37.946. Imamo 12 rudnikov, od katerih so 4 državni, ostali pa privatna last.

Med temi so seveda največji državni rudniki. Tako so imeli zaposlenih dne 31. dec. 1931 21.000 rudarjev; skupna produkcija teh rudnikov je v l. 1931 znašala 7.247.628 ton.

Delovni pogoji med delodajalci in delavskimi strokovnimi organizacijami se ureja potom tarifnih komisij. Ti dogovori temeljijo na tarifno kolektivnih pogodbah.

Strokovni pokret holandskih katoliških rudarjev je pokrenil in z velikim uspehom vodil pred kratkim umrli socialno politični delavec — duhovnik dr. Nollens. Iz skromnih začetkov je tekom zadnjih let zrasla močna strokovna organizacija, ki šteje danes 13.000 članov. Ze dalje časa vodi vodilno vlogo v holandskih revirjih naša organizacija. Smo tako rekoč najjačja rudarska organizacija v Holandiji. Social-demokrati imajo 5000 članov, poleg tega je še evangelijska in ena nevtralna rudarska strokovna organizacija, ki pa nimata veliko članstva.

Gotovo Vas bo zanimalo, kakšen je naš finančni položaj. Naše članstvo zelo dobro razume, da strokovna organizacija in sploh vsak pokret brez denarja ne pomeni mnogo. Tako znaša imovina štrajkovnega fonda 450.000 hol. goldinarjev, to je 10.350.000 dinarjev.

Seveda tudi nam niso priznale teže razmere, ki danes pretresajo ves svet. Kljub vsem poizkusom pa delodajalcem ni uspelo holandskemu rudarju znižati plač. Radi težkih razmer, ker je predvsem železna industrija v zastoju,

Zajtrkovalnica, vinarna nudi razna dobra štajerska in dalmatinska vina. Delikatese vse vrste. Specerijsko blago najbolje v zalogi in v lastni prazarni vedno sveže prazna kava, na željo tudi mleto, dobite najceneje samo pri

F. R. KOVACIČ
LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 32

LEGAT KAVA Specerija, delikatese, zajtrkovalnica Ljubljana, M. c. 28. dnevno sveža iz lastne novodobne prazarne.

Naši fantje voščijo

Zemun. Vesele božične praznike in srečno novo leto žele vsem čitateljem lista in dekletom slov. fantje-mornarji, ki služijo na komandi mornarice v Zemunu: Perše Mirko, Ptuj, Zitnik Alojz, Zagradec, Koren Stanislav, Jesenice, Franjo Jaklič, Kranj.

SILVESTROV VEČER

Naše delavstvo priredi 31. decembra Silvestrov večer v prostorih gostilne »Mrak« na Rimski cesti. Če se že skupno borimo vse leto za svoje pravice, naj se vsaj enkrat na leto tudi skupaj pozabavamo. Program večera bo jako pester in zanimiv. Tov. Jeram in tov. Novak bosta skrbela za smeh, godba za veselje. Ob polnoči delavska alegorija, po polnoči bo pa dimnikar skrbel, da ne bo nihče odšel s prireditve, ne da bi se od srca nasmejal. Vstopnina je minimalna. Odbor.

PRVA DELAVSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJ. ZAVEZO V LJUBLJANI (DELAVSKA ZBORNICA)

Sprejema hranilne vloge in daje posojila najugodnejše. | Uradne ure od 8—12 in od 15—16. —

TOVARIŠI, VLAGAJTE V SVOJ LASTNI ZAVOD!